

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys opiskelijoiden toimeentulosta ja hyvinvoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Hallituksen esityksen 160/2024 myötä opiskelijoiden asumisen tuki pienenee jopa 98 euroa kuukaudessa, kun opiskelijat siirretään yleisen asumislisän piiristä opintotuen asumislisälle. Kun mukaan lasketaan vuonna 2024 tehty asumislisän leikkaus, on ero vuoteen 2023 verrattuna jopa 170 euroa kuukaudessa. Kun otetaan lisäksi huomioon opintorahan indeksijäädytys, on yhteisvaikutus yksin asuvalla täysi-ikäisellä opiskelijalla kuukaudessa 200 euroa vuonna 2027.

Opiskelijoiden asumislisää koskevan hallituksen esityksen tavoitteena on ollut uudistaa asumis- lisä yhteisasumista suosivaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi. Tällaisia yhteisasumiseen sopi- via edullisia opiskelija- tai muita vuokra-asuntoja ei kuitenkaan ole tarjolla riittävästi. Myös alu- eellinen vaihtelu asuntotarjonnassa on suurta. Opintotuen kokonaisuudistus on myös käynnissä, mikä saa hämmästelemään, että nyt toteutetaan siitä irrallaan näin merkittävä muutos asumisen tukeen.

Opiskelijabarometrin asumisen raportin (2022) mukaan vain noin neljännes opiskelijoista asuu yleistä vuokratasoa edullisemmassa opiskelija-asunnossa. Helsinki on Suomen kallein paikka asua vuokralla. Tällä hetkellä Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoasin vuokrataso on 31 prosenttia markkinoita edullisempi. Opiskelija-asuntoja ei nykyisellään riitä kaikille niitä tarvit- seville. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla opiskelijoita on arviolta noin 100 000 ja Hoasilla on noin 11 000 opiskelija-asuntoa.

Opiskelijamäärän kasvaessa on suuri tarve uudelle kohtuuhintaiselle asumiselle. Esimerkiksi Aalto-yliopiston ylioppilaskunnalla AYY:lla on suunnitteilla noin 1 000 uutta opiskelija-asun- toa. Lisärakentaminen on viivästynyt useita vuosia kaavoitus- ja rakennuslupasyistä, ja peruspa- rannuksia on jouduttu lykkäämään, jotta korkeaan kysyntään on pystytty vastaamaan. 400 asun- toon on saatu ARA:n alustava varaus, mutta nyt on ilmoitettu epävarmuudesta rahoituksen saata- vuuden suhteen.

Opiskelijoiden hyvinvointi herättää jo nyt huolta, ja toimeentulo on yksi merkittävistä hyvinvoin- nin pilareista. Vuonna 2024 korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimukseen (KOTT) vastanneista korkeakouluopiskelijoista joka kolmas kärsi ahdistuksen ja masennuksen oireista. Keväällä 2024 neljännes opiskelijoista ilmoitti pelänneensä ruuan loppuvan rahanpuut- teen vuoksi viimeisen vuoden aikana ja lähes joka viides opiskelija kertoi tinkineensä lääkkeiden ostosta. Silti hallitus on kohdistamassa jälleen yhden leikkauksen opiskelijoiden toimeentuloon.

Kirjallinen kysymys KK 410/2024 vp

Opintotuen asumislisää ei saisi kesän ajalta, joten tälle ajalle opiskelijoiden tulisi löytää toinen tulonlähde tai käyttää opintolainaa asumisensa maksamiseen, minkä jälkeen kyseeseen tulisi toimeentulotuki. Opintolainakanta on kasvanut huomattavasti viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Euromääräisesti se on jopa kaksinkertaistunut vuoden 2017 opintotukiuudistuksen jälkeen. Vuonna 2022 korkeakoulututkinnon suorittaneiden mediaanilaina oli jo 22 660 euroa. Silti hallitus kasvatti jo aiemmin opintolainan enimmäismäärää 650 eurosta 850 euroon kuukaudessa ja pakottaa nyt opiskelijat entistä vahvemmin nostamaan lainaa elämiseensä tai vaihtoehtoisesti lisäämään työntekoa. Tämä ei ole kaikissa opinnoissa, etenkin toisella asteella, opiskelun vaatiman aikataulun puitteissa mahdollista.

Yhtä aikaa jo nyt kasvaneiden opintolainamäärien kanssa ovat opintolainojen korot nousseet huomattavasti viimeisen muutaman vuoden aikana. Korkojen nousu näkyy myös Kelan tilastoissa. Korkoavustusta sai vuonna 2023 lähes 8 000 henkilöä. Saajia oli noin kahdeksan kertaa enemmän kuin edellisellä vuonna, jolloin noin 1 000 henkilöä sai korkoavustusta.

Suuret korkomenot ja isot lainasummat vaikuttavat elämään vuosia opintojen jälkeenkin. Kaikilla aloilla ei ole samoja mahdollisuuksia maksaa lainoja takaisin, ja on käynyt ilmi, että suuret opintolainamäärät estävät jo asuntolainojen saamista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus tehdä arviointia opiskelijoiden velkaantumisen vaikutuksista ja

mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy vahvistaakseen opiskelijoiden hyvinvointia toimeentulon heikennysten ja asuntopulan keskellä?

Helsingissä 25.10.2024

Inka Hopsu vihr

Tiina Elo vihr

Oras Tynkkynen vihr